

Els nous reptes del feminisme

El maig de 1976 es van escaure a Barcelona les primeres Jornades de la Dona. Vint anys després, unes noves Jornades, que han aplegat més de tres mil persones, han marcat el punt de partida d'una nova etapa per la igualtat d'homes i dones.

Les Nacions Unides van declarar el 1975 Any Internacional de la Dona. I aquest va ser l'impuls que féu sorgir i organitzar el moviment feminista. Però, tal com recorda la política Anna Balletbò, no va ser gràcies als actes presidits per Carmen Polo, muller del dictador, sinó precisament una reacció. Emparades per l'Associació de les Nacions Unides que tenia la seu al carrer de Fontanella de Barcelona, un grup de dones va treballar per organitzar unes jornades democràtiques i populars, lluny de les commemoracions d'opereta del règim franquista. El maig del 1976, al paranímf de la Universitat de Barcelona, amb Fabià Estapé de rector en aquell moment, es van reunir més de dues mil dones per fer sentir la seva veu en les primeres Jornades de la Dona dels Països Catalans. Era la primera gran manifestació de dones després de gairebé quaranta anys de repressió. Franco s'acabava de morir i a casa nostra tot era efervescència política. Entre les dones, a més de les aspiracions democràtiques, i molt sovint revolucionàries, hi havia una aspiració urgent: posar fi a una legislació molt discriminadora. No hi havia llei del divorci, l'homosexualitat i l'adulteri eren penats, les lleis afavorien que les dones casades deixessin de treballar i no facilitaven la compatibilitat entre maternitat i treball... Eren moltes les demandes, i amb l'impuls que portaven, la gran majoria es van aconseguir després de les primeres

eleccions democràtiques, la campanya electoral de les quals era claferta de reivindicacions feministes.

Les participants en aquelles jornades de la plaça de la Universitat recorden uns dies intensos, d'emoció i eufòria. Era temps d'unitat, de fer fronts comuns davant uns enemics encara molt visibles. I per això es va crear la Coordinadora, una plataforma que relliga-

No ha estat fins enguany, amb les jornades 20 Anys de Feminisme que els moviments de dones han tornat a prendre la paraula amb força.

va grups de dones de totes les tendències; es van obrir bars, llibreries i es van editar llibres i revistes. Però durant els anys 80, com en els altres àmbits polítics, el feminisme es va desmobilitzar molt. I no ha estat fins enguany, amb les Jornades de 20 Anys de Feminisme —aquesta vegada només al Principat— que els moviments de dones han tornat a prendre la paraula amb força. Ha plogut molt des d'aquell 1976 ebullient. Ja no és temps de parlar de tòpics: ara interessen les

condicions de treball, els canvis dins la família i la manera d'exercir el poder. I, sobretot, interessa de defensar una manera pròpia de viure al costat dels homes. El feminisme, malgrat la dispersió i la diversitat, o potser gràcies a això, trepitja fort.

Cadascú a casa seva i el feminisme a la de tothom. Des de la democràcia el feminisme ha viscut un procés de transformació total de la seva manera de treballar. Si, al principi, les persones que lluitaven pels drets de les dones, les unia per sobre de tot la seva militància i tenien unes demandes molt generals, avui, aquest espai, l'ocupen grups sectorials: s'uneixen les dones de la mateixa professió, de la mateixa carrera, al sindicat, a l'associació, a la feina... dones que volen incidir en el seu àmbit de més a prop. Per comprovar aquest canvi només cal fer una ullada a les molt diverses 160 organitzacions que han participat en les Jornades d'enguany.

Aquesta estratègia —ser presents en tots els àmbits— és una de les que recomana un grup internacional d'experts d'alt nivell en un informe adreçat al secretari general de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE) per potenciar el paper de les dones en la presa de decisions de cada país. L'informe, titulat "Conduir el canvi estructural" i editat per l'Institut Català de la Dona, és un document cabdal per a situar els problemes de fons

i conèixer propostes per a aconseguir la igualtat d'oportunitats entre homes i dones els anys 90. Segons els autors, un grup d'especialistes en diverses disciplines, no n'hi ha prou d'abolir les lleis discriminadores; el que cal és un canvi estructural que impliqui aspectes econòmics, tècnics, socials i polítics. Si això es produeix, no sols s'aconseguirà que les dones participin plenament en una societat que hauran contribuït a bastir, ans també els homes hi tindran més opcions de vida.

La incorporació en massa de dones als llocs de treball remunerat no ha anat acompanyada d'un canvi en la distribució de les feines domèstiques, ni tampoc d'una transformació del mercat laboral, només dissenyat per a homes sense responsabilitats a la llar. Aspectes tan poc qüestionats com l'horari de feina o de les reunions poden portar greus conflictes de compatibilitat amb la cura dels fills o de les persones grans. I això canvia el concepte de família: moltes dones opten per no tenir fills o retardar la primera gestació, perquè les condicions de treball

no permeten de compaginar la promoció dins la feina i la realització materna. O al contrari, renuncien a treballar per quedar-se a casa, amb què frustren les seves aspiracions professionals. Per resoldre aquest problema, l'informe de l'OCDE creu que cal anar a l'arrel i potenciar un nou "contracte social" que comprometi els homes i les dones a responsabilitzar-se de totes dues tasques.

Evidentment, no tota la solució vindrà d'un acord privat entre els cònjuges. A parer dels experts, cal incitar les empreses a facilitar una xarxa de serveis, tals com guarderies, per permetre el treball dels pares. En contrapartida, l'empresa s'estalviaria l'absentisme i tindria més treballadors estables. També consideren necessari l'impuls de les institucions públiques i privades a l'hora d'adaptar els horaris dels comerços, dels transports i dels serveis públics a la nova situació.

Les polítiques de flexibilització laboral, tan de moda a Europa, en aparença faciliten noves formes de relació amb el treball, que podrien ajudar a compaginar-lo amb

la família, però a l'hora de la veritat tenen "trampa", segons l'informe: la manca de seguretat, la baixa remuneració i la poca consideració social són factors que no ajuden gaire a dignificar els treballadors, i sobretot les treballadores, que són la majoria de les persones amb contractes "atípics".

Trencar el sostre de vidre.

L'accés als llocs de responsabilitat és un altre gran envit per a les dones. El "sostre de vidre", límit invisible que no permet que les dones arribin a la primera fila de la presa de decisions, continua ben sòlid. Si cada vegada n'hi ha més que ocupen càrrecs intermedis —gràcies a una alta formació—, són comptades les dones que han arribat a caps d'estat o a directores generals de cap empresa important. I quan hi arriben, segons l'opinió generalitzada del moviment feminista, sempre és adaptant-se a les regles de joc masculines. Les poques que hi ha es troben aïllades en un món d'homes, i han de continuar comportant-se com ells perquè no tenen força per portar la seva veu com

Mestresses de casa. La dona s'ha incorporat al mercat del treball remunerat sense que l'home s'hagi incorporat al treball domèstic.

L'harmonització entre el treball remunerat i la vida familiar i l'accés a la presa de decisions són qüestions encara pendents.

El lesbianisme no s'amaga. L'abolició de la llei de "Peligrosidad Social", que penalitzava l'homosexualitat fou una de les demandes més fermes de les Jornades del 1976.

a dones. Aquest és un dels motius pels quals augmenta el nombre de dones que treballen d'autònomes: no han de "sofrir" cap estructura jeràrquica on, a més, se senten limitades. "Trencar aquest sostre de vidre -ironitza Marta Sabater, responsable de l'àrea de serveis d'una empresa mitjana- encara ens costarà molts

nyanyos". Potser encara hauran de passar molts anys perquè vegem una presidenta de la Generalitat o del Govern balear. Però tot arribarà.

L'harmonització entre el treball remunerat i la vida familiar i l'accés a la presa de decisions només són alguns dels aspectes clau d'un canvi social profund

que preconitzen tant el moviment feminista renovat com els experts internacionals.

Un canvi que enterrarà per sempre el concepte, tan repel·lit, de "patriarcat", deixant les teules a banda i atacant de ple els fonaments.

Agnès Rotger

Diploma Universitari de Postgrau en:

SECCIÓ D'EDUCACIÓ SOCIAL

(Gestionada per la Fundació Pere Tarrés)
Facultat de Psicologia i Pedagogia Blanquerna

Universitat Ramon Llull

- Voluntariat i Serveis de Benestar Social (a-1)
- Direcció d'Organitzacions No Lucratives i d'Economia Social (a-2)

Durada: 20 crèdits

Modalitat: Intensiva Residencial (a-1,a-2), i extensiva (a-2)

Calendari: • del 16 al 27 de setembre de 1996

• del 30 de juny al 6 de juliol de 1997

(es realitzarà un treball de profundització tutorat entre aquests 2 períodes)

Horari: 9,30 a 13,30 h. i de 16 a 20 h.

Lloc: Centre Salesià Martí Codolar. Barcelona

Idioma: castellà (a-1,a-2) i català (a-2)

Tutories: Madrid, Mallorca, Zaragoza, Lleida, Bilbao i Barcelona

Informacions i preinscripció:

Data Límit 12 de juliol. Secció d'Educació Social C. Carolines 10.

Tfon, 415.25.51 Fax. 218.65.90

Desitjo rebre més informació (per correu per fax per telèfon) de: A-1 A-2

Nom _____ Cognoms _____

Nom entitat _____

Adreça _____

Dp _____ Població _____

Telèfon _____ Fax. _____